

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Актуальні проблеми
вітчизняної
та всесвітньої історії**

**Збірник наукових праць
Рівненського державного гуманітарного університету**

Випуск 35

Рівне – 2023

УДК 94(477) + 94 (100)

А 43

ББК 63.3 (4Укр)

Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії : Зб. наук. пр. Рівнен. держ. гуманіт. ун-ту. Вип. 35. Рівне: РДГУ, 2023. 199 с.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Головний редактор:

Постоловський Руслан – кандидат історичних наук, професор, член-кореспондент Міжнародної слов'янської академії наук (м.Рівне)

Відповідальний редактор:

Шеретюк Валерій – кандидат історичних наук, професор (м.Рівне)

Редакційна рада:

Давидюк Руслана – доктор історичних наук, професор (м.Рівне)

Жарна Криштоф – доктор хабілітований в галузі історії, професор (м.Жешув, Республіка Польща)

Киридон Алла – доктор історичних наук, професор (м.Київ)

Троян Сергій – доктор історичних наук, професор (м.Київ)

Фісанов Володимир – доктор історичних наук, професор (м.Чернівці)

Члени редколегії:

Галуха Любов – кандидат історичних наук, професор (м. Рівне)

Жилюк Сергій – доктор історичних наук, професор (м.Остріг)

Майзнер Роберт – доктор хабілітований в галузі історії, професор (м.Ченстохова, Республіка Польща)

Соммер Ханна – доктор гуманітарних наук в галузі соціології, професор (м.Жешув, Республіка Польща)

Степанков Валерій – доктор історичних наук, професор (м.Кам'янець-Подільський)

Стоколос Надія – доктор історичних наук, професор (м.Рівне)

Чухліб Тарас – доктор історичних наук, провідний науковий співробітник (м.Київ)

Шеретюк Руслана – доктор історичних наук, професор (м.Рівне)

Друкується за рішенням Вченої Ради Рівненського державного гуманітарного університету, протокол № 10 від 30 листопада 2023 р.

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації: Серія КВ №15857-4329Р

ISSN 2519-1942

Адреса редакції: 33027, м. Рівне, вул. Пластова, 31,
Факультет історії, політології та міжнародних відносин РДГУ,
dekanat.fipmv@rshu.edu.ua <https://fipmv.rshu.edu.ua/>
© Рівненський державний гуманітарний університет, 2023

ISSN 2519-1942

9 772519 194006

References

1. Education of the young generation on the principles of Christian morality in the process of spiritual revival of Ukraine. *Scientific notes*. Ostroh. Publishing house Nats. u-tu "Ostroh Academy." 1999. PART 2. 462 p.
2. Vlasova S. XI All-Ukrainian Olympiad "Young Bible Scholars" - 2018. *A word to the teacher*. 2018. № 3. P. 22, 23.
3. Experts in the Scriptures competed. *Rivne-Rakurs*. Exactly. 2018. № 22. June 7. pp. 4.
4. Kostyuchenko I. A prayer for peace in Ukraine was held at Ostroh Academy. *Life and word. Ostroh district newspaper*. 2022. № 19. 27 February. P. 5.
5. Kravchuk K. Talked about the importance of Christmas in the history of mankind. *Castle Hill: Ostroh social and political newspaper*. Ostroh. 2017. № 50. 16 Dec. P. 5.
6. Matlasevich O. Christian values of the educational heritage of Ostroh Academy. *Scientific notes*. Vol. 3. Ostroh. 2002. P. 279-283.
7. In the Rivne region, a meeting of the Interchurch Council was held. *New life: Zdolbunivska social and political newspaper*. Zdolbunov. 2021. № 39, 8 October. P. 2.
8. Omelyanchuk I. Family values as a national idea. *Government courier*. 2021. № 192. 5 October. P. 1, 4.

УДК 327(100) (477):355.4 (477)

ЗОВНІШНІ ВІДНОСИНИ ТА МІЖНАРОДНА ПІДТРИМКА УКРАЇНИ В МОВАХ ВІЙНИ

Оля Сорочинська

Рівненський державний гуманітарний університет

Україна, 33028, м. Рівне, вул. Пластова, 31

e-mail: olyasorochinska7@gmail.com

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-0873-3768>

У статті розглянуто сучасну російсько-українську війну як епіцентр глобального геополітичного протистояння. З'ясовано, що збройна агресія Росії проти України кардинально змінила політичний, культурний, економічний та соціальний клімат у світі. Проаналізовано геополітичні пріоритети України та окреслено головну мету її зовнішньополітичної діяльності, а також висвітлено основні складові формули миру Володимира Зеленського. Доведено, що міжнародна військова, політична, фінансова, гуманітарна, правозахисна та реформаторська підтримка країн-партнерів відіграє вирішальну роль для України в умовах війни з Російською Федерацією.

Ключові слова: Україна, зовнішні відносини, формула миру, міжнародна підтримка, світове співтовариство.

The article examines the modern Russian-Ukrainian war as the epicenter of the global geopolitical confrontation. It was found that Russia's armed aggression against Ukraine radically changed the political, cultural, economic and social climate in the world. It has been established that the consequences of this armed aggression of the Russian Federation lead to the destruction of the modern world order and threaten international security in Europe. The socio-cultural and post-totalitarian basis of racism became a determining factor in Russia's full-scale military and political aggression against Ukraine.

The geopolitical priorities of Ukraine are analyzed and the main goal of its foreign policy activities is outlined, as well as the main components of Volodymyr Zelenskyi's peace formula are highlighted. It has been proven that the international military, political, financial, humanitarian, human rights and reform support of the partner countries plays a decisive role for Ukraine in the conditions of the war with the Russian Federation. It was found that the international coalition in

support of the independence and territorial integrity of Ukraine was created immediately after the annexation of Crimea by Russia. Thus, most of the world community came forward to protect the sovereignty and territorial integrity of Ukraine. The international official association of countries and world organizations that have acted as allies of Ukraine provide it with enormous support, and also pursue a policy of sanctions against the aggressor country that started the war. At the same time, the role of the Russian-Ukrainian war in the future distribution of spheres of influence on the European continent is substantiated in the research process.

Key words: Ukraine, foreign relations, peace formula, international support, world community.

Виклад основного матеріалу. Сучасна війна в Україні – це перелом у багатовіковій історії боротьби за державну і національну незалежність. Українці невільно стали не лише свідками, а й творцями своєї історії. І саме результат цього збройного конфлікту визначить майбутнє України як суверенної незалежної держави в глобальному світі.

Російська Федерація, здійснивши військову інтервенцію в одну із східних держав Європи, ставила за мету – не лише анексувати українські території та знищити Україну як державу, українців – як націю, а й намагалася роз'єднати Європу. Та сталося усе навпаки – країни Заходу об'єдналися у спільній боротьбі, а Україна стала рушієм і двигуном у цьому протистоянні. Щоденні звернення президента України Володимира Зеленського з перших днів повномасштабного вторгнення 24 лютого 2022 р. до міжнародних правових структур та головних інституцій різних країн і народів світу поступово розкривали істинну сутність цілей російської агресії, що далеко виходить за межі України. У кінцевому результаті, світ почав розуміти реальну загрозу Росії усталеному світовому порядку. Підтвердження цього є той факт, що Північноатлантичний альянс (НАТО) і Європейський Союз у січні 2023 р. підписали оновлену, першу за останні п'ять років, Спільну декларацію про співпрацю для поглиблення стратегічного партнерства й зміцнення підтримки України, яка враховує загрози Росії колективній безпеці. А в травні цього ж року в місті Аахені (Німеччина) президентові України та українському народові вручили премію імені Карла Великого за внесок у об'єднання Європи.

Варто відмітити, що дезінформаційні кампанії Росії, які стали частиною її багаторівневої стратегії, ретельно розробленою та добре спланованою спробою нав'язати власні наративи про війну, спочатку намагалися виправдати вторгнення в Україну низкою фальшивих історичних, ідеологічних та геополітичних аргументів. Та після серії невдач російська пропаганда оновила дискурс, визначивши війну як «екзистенційну конфронтацію з колективним Заходом», а Україну – як поле битви між Заходом і Росією [6].

З перших днів активної фази війни українців у їхній боротьбі за свободу і незалежність підтримали найбільші країни європейського та євроатлантичного континенту. Люди з понад п'ятдесяти країн світу у своїх містах виходили на мітинги з підтримкою України. Міжнародна коаліція на захист України та миру з кожним днем посилювалася. Станом на початок березня 2022 р. вже понад сімдесят країн та дев'ять міжнародних організацій висловили свою солідарність українцям. І ця цифра постійно зростає. Український народ мужністю, стійкістю і терпінням сьогодні відстоює право на існування своєї держави як повноцінного суб'єкта міжнародного права. Хоч українці щодня втрачають не лише військових у цій війні, а й мирних громадян, все ж вони своїми діями й об'єднанням демонструють світовій спільноті свою унікальність і значимість. Саме сьогодні, в реальному часі створюються істинні кордони України, як її політичної карти, так ментальної і метафізичної.

Дослідження та аналіз подій сучасної російсько-української війни стали предметом зацікавлення не лише вітчизняних істориків, політологів, військових експертів, журналістів, аналітиків, соціологів, психологів, а й багатьох дослідників зарубіжних країн світу. Це праці Т. Біляка, В. Василенко, П. Гай-Нижника, Л. Гардінга, К. Зарембо, В. Кулика,

С. Кульчицького, Н. Коваля, І. Котуласа, О. Мякоти, С. Набока, Т. Снайдера, Д. Спенсера, А. Павленка, В. Пуштаї, М. Рябчука, М. Фахурдінова, Л. Чупрія та ін.

Метою статті є обґрунтування зовнішньополітичної діяльності України та її міжнародної підтримки в умовах збройної агресії Російської Федерації.

Без сумніву, російсько-українська війна має глобальне значення у контексті розподілу в майбутньому сфер впливу на європейському континенті. Вона стала викликом для усього світу і кардинально змінила політичний, культурний, економічний та соціальний клімат. Нині в Україні вирішується доля майбутнього усього людства. Для американських і європейських стратегів Україна сьогодні є центром боротьби за Євразію, за те, хто зі світових лідерів (країн) буде найбільш впливовішим на цьому суперконтиненті. І поразка України в цій війні для країн, що сьогодні є її союзниками і партнерами (країни Західної цивілізації) буде означати – втрату їхнього лідерського статусу.

Про трансформаційні процеси в сучасному світі досить влучно висловився британський письменник і журналіст *The Guardian* Люк Гардінг. На пресконференції з нагоди виходу його книги «Війна в Україні – історія про те, як світ змінився назавжди» він заявив: «Якщо взяти два останні роки, у світі сталися неймовірні речі: Німеччина відмовилася від політики пацифізму, Швеція ось-ось вступить до НАТО. Велика Британія, яка після Брекзиту не хотіла розмовляти зі своїми європейськими сусідами, – знову заговорила з Євросоюзом. Польща, яка традиційно не любила біженців, прийняла мільйони українців. Відбулося певне омолодження Заходу, розуміння того, що боротьба України – це і їхня боротьба» [2]. *За його словами*, війна в Україні – це не просто конфлікт двох невдоволених сусідів, великої Росії та маленької України. Це насправді «конфлікт усіх нас, наша боротьба, наша історія, те, що відбувається тут (в Україні), визначає те, яким буде міжнародний устрій» [там само].

Заявку на вступ до Північноатлантичного альянсу (НАТО) Україна подала ще восени 2022 року. Станом на 10 червня 2023 р. формально у цьому виборі її підтримало двадцять три країни-члени військово-політичної організації. Та це може бути реалізовано лише по закінченню військових дій. Слід відмітити, що найпершими у цьому прагненні Україну підтримали країни Балтії та Польща. Ніякого сумніву щодо допомоги і підтримки українського народу (на відміну від стриманої позиції на початку війни 2022 р. Франції, Німеччини та США) не було й у Великій Британії (пригадаємо системні візити на початку збройної агресії діючого на той час прем'єр-міністра Бориса Джонсона). За повідомленням The Guardian станом на 21 червня 2023 р. Британія підтримала вступ України до НАТО за спрощеною процедурою. Про це повідомив міністр закордонних справ Великої Британії Джеймс Клеверлі. Цю ж інформацію підтвердив міністр оборони країни Бен Уоллес на спільній прес-конференції 29 червня 2023 р. з канадським колегою в Лондоні. Зауважимо, що прем'єр-міністр Канади Джастін Трюдо під час свого візиту до Києва 10 червня 2023 р. підписав спільну декларацію, у якій наголошувалося, що Україна має право сама обирати власні заходи безпеки, і Канада (як найсильніший представник серед країн G7, які є членами НАТО) підтримує набуття Україною членства в НАТО, щойно це дозволять умови. Разом з тим, Канада є прихильною до створення Ради Україна-НАТО замість відповідної комісії.

Напередодні Вільнюського саміту НАТО в Парижі 13 червня 2023 р. відбулася зустріч провідних європейських лідерів Франції, Німеччини та Польщі, де обговорювалися питання зміцнення Європейської безпеки, а також гарантії безпеки для України. Розмова відбулася у контексті продовження попередніх домовленостей (як готуватися до можливої війни з Росією? і побудовою архітектури безпеки і оборони в Європі) двох лідерів – прем'єр міністра Британії Сунака та президента США Байдена у Вашингтоні. Президент Франції Еммануель Макрон, канцлер Німеччини Олаф Шольц та президент Польщі Анджей Дуда до обговорення цих питань підійшли з деякими протиріччями, а саме: Польща зайняла більш прихильну позицію до України. Вона планувала надати гарантії протиракетної і протиповітряної оборонної безпеки для України. Крім того, Україна обов'язково має стати частиною Європейського й НАТОвського проєкту з питань протиповітряної оборони, адже

ризика ядерної ескалації (зокрема переміщення ядерної зброї з Росії до Білорусі) – це збільшення викликів та загроз до продовження конфлікту. Франція і Німеччина були дещо помірковані у цьому плані, але ключовим питанням все ж була розробка гарантій безпеки для України. Ці гарантії безпеки мали включати, як надання оборонної допомоги, так і фінансової, а також спільне виробництво зброї, інвестиції в український оборонно-промисловий комплекс. На наш погляд, ця зустріч стала індикатором того, наскільки НАТО, країни Європи та США готові реагуватимуть на виклики та загрози з боку Росії, які не зменшуються. Та 15 червня 2023 р. за інформацією щоденного ліволіберального видання у Великобританії The Guardian Україна ще не отримує конкретних термінів щодо вступу в НАТО [10]. Києву було запропоновано більш короткий шлях, що «відбиває консенсус ключових партнерів західного оборонного альянсу» [там само]. З конкретних кроків – на саміті Україні дозволять вступити до НАТО без плану дій щодо членства. Тобто, у разі запрошення до блоку, вона зможе вступити до організації практично одразу. «Один з дипломатів визнав, що це підвищення навряд чи багато означатиме для пересічного українського військового, який воює на фронті, але наполягав на тому, що воно має реальну цінність», – пише The Guardian (нагадуючи, що міністр закордонних справ Італії послався на пропозицію створення Ради Україна-НАТО під час переговорів з Державним секретарем США Ентоні Блінкеном) [там само].

За результатами саміту «Північна Європа – Україна» в Гельсінкі (травень 2023 р.) було визначено, що «Країни Північної Європи – члени НАТО продовжуватимуть підтримувати Україну на її шляху до майбутнього членства. Ще до набуття країною членства, її безпека має велике значення для Альянсу. Україна й країни Північної Європи – члени НАТО з нетерпінням чекають на розв’язання цих питань на Вільнюському саміті НАТО в липні 2023 року» [6]. Окремо у спільній заяві лідерів Фінляндії, Швеції, Норвегії, Данії та Ісландії наголошувалося на тому, що країни й надалі надаватимуть рішучу підтримку зміцненню спроможності України захищати себе. А також країни Північної Європи готові працювати з Києвом над формулою миру, адже «Формула миру, запропонована Україною, містить низку важливих цілей, над багатьма з яких країни Північної Європи вже працюють – це забезпечення ядерної безпеки та подолання значних екологічних наслідків війни» [10].

22 червня 2023 р. Парламентська асамблея Ради Європи (ПАРЄ) прийняла резолюцію на підтримку мирного плану президента України Володимира Зеленського. «За» проголосувало 80 парламентарів. У цьому рішенні «Політичні наслідки агресії РФ проти України» ПАРЄ погоджено наступні пункти:

- продовження та посилення додаткової цивільної та військової допомоги, в тому числі шляхом реекспорту власних товарів;
- створення стратегічної європейської економічної автономії від російської нафти та газу, як основного інструменту шантажу Європи;
- заходи для превенції перепродажу російських корисних копалин до Європи через треті країни;
- розширення списку фізичних осіб та юридичних осіб, які підпадають під обмежувальні заходи (санкції) у Росії, Білорусії та третіх країнах;
- запровадження основних категорій з метою провадження особливого нагляду для уникнення ухилення від санкцій;
- процес створення гармонізованого механізму для моніторингу дотримання санкцій та відстежування їх ухилення, у тому числі через перепродаж товарів за допомогою третіх країн;
- створення публічного Реєстру компаній та осіб, які працюють на користь російських інтересів (допомагають ухилитися від санкцій);
- визнання ПВК Вагнер та інших воєнізованих формувань, які беруть участь у вторгненні РФ (кадірівці та ін.) – терористичними угрупованнями;

- визнання режиму Російської Федерації, як того, що наслідуює небезпечну ідеологію расизму (що складається з сотень прикладів воєнних злочинів та прямо пропагує злочин геноциду);
- започаткування галузі науки російської колоніальної політики, з метою вивчення минулих політик та практик Російської Федерації, направлених на провадження імперіалістичної політики;
- визнання Російської Федерації винною у злочині екоциду, який стався через підлив Каховської ГЕС з метою призупинення контрнаступу;
- створення стратегічної економічної автономії від російських газу та нафти, які використовуються Російською Федерацією для розширення імперіалістичної геополітичної мети;
- підтримка вступу України в НАТО [8].

Звичайно союз із найвпливовішими і найрозвиненішими країнами світу для нашої держави – це хороші перспективи. У результаті цієї співпраці Україна вже сьогодні отримує величезну допомогу, а саме: половина ВВП (валового внутрішнього продукту) усього світу знаходиться в Україні, найсучасніші новітні технології, найкраще військове озброєння, а також здійснюється бойова підготовка українських військовослужбовців у відповідності до стандартів НАТО. Отже на сьогодні, Україна має підтримку в усіх сферах життєдіяльності, що дає їй можливість уникнути кризи та розвиватися, навіть у складних умовах воєнного стану.

Наслідки російського вторгнення на територію суверенної держави підкреслюють глобальний вимір міжнародної безпеки. З огляду на це, союзники по НАТО високо цінують партнерство з країнами Індो-Тихоокеанського регіону: Австралією, Новою Зеландією, Південною Кореєю та Японією. Про це 27 червня 2023 р. під час зустрічі з міністрами закордонних справ вище названих країн заявив генеральний секретар Альянсу Єнс Столтенберг. Він зокрема наголосив: «Факт подальшого зближення Китаю і Росії лише робить більш важливим спільну позицію у питаннях безпеки між союзниками по НАТО та їх партнерами» [3].

У ході аналізу ситуації, що склалася зараз навколо України, у нас виникає думка, що стратегія світових лідерів стосовно російсько-української війни неоднозначна. Зокрема, Сполучені Штати Америки найімовірніше прагнуть, щоб українці в ході збройної боротьби повністю ослабили Росію у воєнному плані. Знищили максимум живої сили та озброєння. Щоб Російська Федерація втратила свій воєнний потенціал і поступово зникла зі світової арени. Тому і відбувається затримка з озброєнням та авіацією. Хоча, варто відмітити, що росіяни своїми діями самі рухають Росію до прірви, причому в усіх відношеннях: у відношенні військового потенціалу, економіки й політичного престижу країни. Російська Федерація поступово втрачає своє місце під сонцем на світовому олімпі політики. Економіка країни на межі колапсу. А військовий потенціал падає щодня.

Варто відмітити, що найвагомішу військову, політичну, фінансову, гуманітарну, правозахисну та реформаторську підтримку Україні з перших днів повномасштабної агресії звісно надають Сполучені Штати Америки. Хоча щодо авіації, яка стратегічно важлива для України, то лише «5 червня 2023 р. прем'єр-міністр Великої Британії Ріші Сунак та голова уряду Данії Метте Фредеріксен обговорили із президентом США Джо Байденом питання надання Україні винищувачів F-16», – повідомляє інформаційне агентство UNN з посиланням на [статтю Associated Press \(Biden praises Denmark for 'standing up' for Ukraine in war with Russia\)](#) [11]. А 15 червня цього ж року міністри оборони Великої Британії, Данії, Нідерландів та США оголосили про спільне та термінове надання Україні засобів протиповітряної оборони для захисту від російських атак. Як повідомило британське Міноборони, Україна отримає сотні зенітних ракет малої і середньої дальності та супутніх систем [1].

У контексті розгляду нашого питання, важливо звернути увагу на Саміт, який відбувся 5–6 серпня 2023 р. у Саудівській Аравії (місто Джидді) щодо реалізації української формули миру. Слід сказати, що це вже друга зустріч дипломатичних радників із

національної безпеки та політичних директорів зовнішньополітичних відомств провідних країн світу щодо ключових принципів відновлення сталого й справедливого миру. У ньому взяло участь понад сорока представників держав світу (Саудівської Аравії, Австралії, Аргентини, Бахрейну, Болгарії, Бразилії, Великої Британії, Данії, Катару, Китаю, Кувейту, Латвії, Литви, Нідерландів, Німеччини, Норвегії, Естонії, Європейського Союзу, Єгипту, Індії, Іспанії, Італії, Йорданії, Канади, Об'єднаних Арабських Еміратів, Південно-Африканської Республіки, Польщі, Республіки Корея, Румунії, Словаччини, Союзу Коморських Островів, Сполучених Штатів Америки, Туреччини, Фінляндії, Франції, Чехії, Чилі, Швеції, Японії, а також ООН), що свідчить про надзвичайну зацікавленість інших країн щодо ситуації у світі через війну в Україні. У процесі дискусії представники країн висловили свої думки, і дійшли згоди щодо головного принципу формули миру президента Зеленського – поваги до суверенітету й непорушності територіальної цілісності держав, а також відданість принципам Статуту ООН і міжнародного права [4]. Ми вважаємо, що цей саміт був досить важливим, адже саме на ньому були закладені початки нової глобальної політичної архітектури. І що найголовніше, що у цій архітектурі вже не має місця агресивній Росії, яка провокувала нестабільність протягом останніх 15–20 років. А також є можливим повернення до стабільних правил, що матимуть вигляд модернізованого міжнародного права.

Отже, здійснений аналіз дає змогу зробити наступні висновки:

1. Головною метою зовнішньополітичної діяльності України є утвердження України у світі як сильної та авторитетної європейської держави, здатної забезпечити сприятливі умови для стійкого розвитку і реалізації свого потенціалу, економіки та українського суспільства.

2. Україна як держава – засновниця Організації Об'єднаних Націй (ООН) та низки інших міжнародних організацій виступає на захист міжнародного правопорядку, що базується на загально визнаних принципах і нормах міжнародного права, повазі до прав людини та демократичних цінностей.

3. Ціллю України щодо Російської Федерації є припинення російсько-українського збройного конфлікту, відновлення територіальної цілісності України у межах її міжнародно визнаного державного кордону та забезпечення державного суверенітету на тимчасово окупованих територіях, а також Криму.

4. Зовнішньополітичні зусилля України спрямовано на залучення якомога більше партнерів (ЄС, країн-членів НАТО, міжнародних організацій) для реалізації головної мети – відновлення миру. А також розвиток відносин стратегічного характеру з ключовими партнерами на міжнародній арені.

5. Україна з кожним днем отримує все потужнішу підтримку світового співтовариства, що дає їй можливість уникати кризи та розвиватися, навіть у складних умовах воєнного часу.

Джерела та література

1. Британія, Данія, Нідерланди й США спільно нададуть Україні сотні ракет для ППО. URL: <https://www.euointegration.com.ua/news/2023/06/15/7163748/> (дата звернення: 21.10.2023).

2. Британський письменник Гардінг: *Війна в Україні – історія про те, як світ змінився назавжди*. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3732996-britanskij-pismennik-garding-vijna-v-ukraini-istoria-pro-te-ak-svit-zminivsa-nazavzdi.html> (дата звернення: 12.08.2023).

3. Віднянський С., Мартинов А. Російсько-українська війна та міжнародне співтовариство / Відп. ред. В. Смолій. Київ : Інститут історії України, 2023. 264 с.

4. В ОП розповіли про результати Аравійського саміту щодо миру в Україні. URL: <https://www.unian.ua/war/v-op-rozpozvili-pro-rezultati-araviyskogo-samitu-shchodo-miru-v-ukrajini-12352509.htm> (дата звернення: 16.08.2023 р.).

5. Гай-Нижник П. П. Росія проти України (1990–2016 рр.): від політики шантажу і примусу до війни на поглинання та спроби знищення. Київ: «МП Леся», 2017. 332 с.

6.Геополітичні аспекти впливу на хід війни РФ проти України. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/natsionalna-bezpeka/heopolitychni-aspekty-vplyvu-na-khid-viyny-rf-proty-ukrayiny> (дата звернення: 9. 07. 2023).

7.Kotoulas I. E., Puzstai W. Geopolitics of the War in Ukraine. Foreign Affairs Institute, June 2022. Report No. 4. S.76.

8.Масненко В. В. Сучасна російсько-українська війна (за матеріалами газети «The New York Times» 2013 – 2017 років). Ужгород: РІЛ-У, 2018, 312 с.

9.ПАРС підтримала формулу миру Зеленського та вступ України до НАТО. URL:<https://suspilne.media/513445-pare-shvalila-rezoluciu-pro-povnu-pidtrimku-mirnogo-planu-zelenskogo> (дата звернення: 21.10. 2023).

10.Стельмах С. Zeitenwende в «Республіці страху»: Німеччина і російсько-українська війна. Київ : Видавництво «Горобець», 2023. 156 с.

11.Україна не почує чітких дат і не отримає алгоритм дій щодо членства в НАТО на Саміті у Вільнюсі. URL: <https://zn.ua/ukr/WORLD/the-guardian-ukrajina-ne-pochuje-chitkikh-dat-i-ne-otrimaje-alhoritm-dij-shchodo-chlenstva-v-nato-na-samiti-u-vilnjusi.html> (дата звернення: 15. 06. 2023).

References

1.Brytaniia, Daniia, Niderlandy y SShA spilno nadadut Ukraini sotni raket dlia PPO. [Britain, Denmark, the Netherlands and the USA will jointly provide Ukraine with hundreds of missiles for air defense]. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2023/06/15/7163748/> [in Ukrainian].

2.Brytanskyi pysmennyk Hardinh: Viina v Ukraini – istoriia pro te, yak svit zminyvsia nazavzhdy. [British writer Harding: The war in Ukraine is a story about how the world changed forever]. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3732996-britanskij-pismennik-garding-vijna-v-ukraini-istoria-pro-te-ak-svit-zminivsa-nazavzdi.html> [in Ukrainian].

3.Vidniianskyi S., Martynov A. Rosiisko-ukrainska viina ta mizhnarodne spivtovarystvo / Vidp. red. V. Smolii. Kyiv : Instytut istorii Ukrainy, 2023. 264 s. [in Ukrainian].

4.V OP rozpovily pro rezultaty Araviiskoho samitu shchodo myru v Ukraini. [The OP talked about the results of the Arab summit on peace in Ukraine]. URL: <https://www.unian.ua/war/v-op-rozpovili-pro-rezultati-araviyskogo-samitu-shchodo-miru-v-ukrajini-12352509.htm> [in Ukrainian].

5.Hai-Nyzhnyk P. P. Rosiia proty Ukrainy (1990–2016 rr.): vid polityky shantazhu i prymusu do viiny na pohlynannia ta sproby znyshchennia. Kyiv: «MP Lesia», 2017. 332 s. [in Ukrainian].

6.Heopolitychni aspekty vplyvu na khid viiny RF proty Ukrainy. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/natsionalna-bezpeka/heopolitychni-aspekty-vplyvu-na-khid-viyny-rf-proty-ukrayiny> (data zvernennia: 9. 07. 2023).

7.Kotoulas I. E., Puzstai W. Geopolitics of the War in Ukraine. Foreign Affairs Institute, June 2022. Report No. 4. S.76. [in Poland].

8.Masnenko V. V. Suchasna rosiisko-ukrainska viina (za materialamy hazety «The New York Times» 2013 – 2017 rokiv). Uzhhorod: RIL-U, 2018, 312 s. [in Ukrainian].

9.PARIE pidtrymala formulu myru Zelenskoho ta vstup Ukrainy do NATO. [PACE supported Zelenskyi's peace formula and Ukraine's accession to NATO].URL: <https://suspilne.media/513445-pare-shvalila-rezoluciu-pro-povnu-pidtrimku-mirnogo-planu-zelenskogo> [in Ukrainian].

10.Stelmakh S. Zeitenwende v «Respublitsi strakhu»: Nimechchyna i rosiisko-ukrainska viina. Kyiv : Vydavnytstvo «Horobets», 2023. 156 s. [in Ukrainian].

11.Na tsomu tyzhni prem'ier-ministr Velykoi Brytanii ta Danii obhovoriat iz Baidenom nadannia Ukraini vynyshchuvachiv F–16. [This week, the Prime Minister of Great Britain and Denmark will discuss with Biden the provision of F-16 fighter jets to Ukraine]. URL: <https://www.unn.com.ua/uk/news/2030763-na-tsomu-tizhni-premyer-ministri-> [in Ukrainian].

ЗМІСТ

РОЗДІЛ I ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Шандор Фьольдварі ГРОМАДЯНСЬКИЙ РОЗВИТОК ЯК КОРИНЬ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ СВОЄРІДНОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ — ПРАВОСЛАВНІ БРАТСТВА У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ КОНФЕСІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	3
Микола Романчук, Руслан Пальчевський УЧАСТЬ ПЛАСТУНІВ У СКЛАДІ УКРАЇНСЬКОГО ЛЕГІОНУ СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ (1914-1918 РОКІВ).....	8
Іван Пушук ТРАГЕДІЯ ЧЕСЬКОГО МАЛИНА ОЧИМА УКРАЇНСЬКИХ СУСІДІВ: УСНОІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ	13
Віктор Іванчук, Валентина Добровичинська УКРАЇНСЬКА ІНТЕЛІГЕНЦІЯ РІВНОГО У ВІДЗНАЧЕННІ ПАМ'ЯТНИХ ДАТ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІСТОРІЇ (1941–1944 РОКІВ).....	22
Руслан Сіромський «ОБЕРГТИ ВІД НЕБАЖАНИХ КОНТАКТІВ»: ПОВОЄННІ ПОЇЗДКИ ПЕТРА КРАВЧУКА В ЗАХІДНІ ОБЛАСТІ УРСР.....	25
Олександр Дмитрук, Валерій Шеретюк ДУХОВНО-МОРАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДІ - НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОЇ ТА ІНФОРМАЦІЙНО-ПРОСВІТНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «ОСТРОЗЬКА АКАДЕМІЯ»	31
Оля Сорочинська ЗОВНІШНІ ВІДНОСИНИ ТА МІЖНАРОДНА ПІДТРИМКА УКРАЇНИ В МОВАХ ВІЙНИ	38

РОЗДІЛ II ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ ТА МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ

Олег Озимчук АНАЛІЗ ВПЛИВУ РИМСЬКИХ ВЕТЕРАНІВ НА СУСПІЛЬСТВО В ПЕРІОД ІМПЕРІЇ.....	45
Олег Озимчук, Катерина Джумаєва ПОВСТАННЯ ХЕРЕВАРДА УЕЙКА (1070-1071) В АНГЛІЙСЬКОМУ КОРОЛІВСТВІ.....	52

Олег Озимчук, Юлія Остапчук ОСОБИСТІЙ ВПЛИВ АЛЕНОР АКВІТАНСЬКОЇ НА ЗАГОСТРЕННЯ АНГЛО-ФРАНЦУЗЬКИХ ПРОТИРІЧ В XII – НА ПОЧАТКУ XIII СТОЛІТЬ.....	60
Ольга Арама МОЛДАВСЬКО-ПОЛЬСЬКО-ЛИТОВСЬКІ ВІДНОСИНИ В ПЕРІОД КРИЗИ В ОСМАНСЬКІЙ ІМПЕРІЇ (1510-1512)	68
Galina Costețchi MOLDOVA'S RELATIONS WITH POLAND DURING THE CRISIS MILITARY-POLITICAL FROM 1648-1674.....	73
Юрій Андрощук НАЦІОНАЛІЗМ ЯК РУШІЙНА СИЛА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ПОЛІТИКИ: ДОСВІД СЕРЕДИНИ XVII - ПОЧАТКУ XIX СТ.....	85
Анастасія Ковальчук, Руслан Постоловський БАЛКАНСЬКІ КРАЇНИ У ВЕРСАЛЬСЬКІЙ СИСТЕМІ МИРНИХ ДОГОВОРІВ.....	91
Володимир Сухий, Ольга Сєверова ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ПРОМИСЛОВОЇ РЕВОЛЮЦІЇ В АНГЛІЇ.....	99
Степан Синяк, Наталія Плюта РОЗВИТОК ЖУРНАЛІСТИКИ ТА ПРЕСИ У США В XX СТ.	102
Марія Микосянчик БОРОТЬБА «НЕГАТИВНИХ» ХРИСТІЯН З НАЦІОНАЛ- СОЦІАЛІСТАМИ В ПЕРІОД ТРЕТЬОГО РЕЙХУ	109
Владислав Кладько, Інна Мартинчук ФАКТОРИ ПРОТИСТОЯННЯ МІЖ ІНДІЄЮ ТА ПАКИСТАНОМ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ XX СТОЛІТТЯ.....	115
Катерина Таєр-Ульянова ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРОТИБОРСТВО МІЖ СРСР І США В ПЕРІОД «ХОЛОДНОЇ ВІЙНИ»	121
Інна Вівчар ВПЛИВ КУЛЬТУРНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ НА ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИЧНИХ ІНСТИТУТІВ: АНАЛІЗ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ.....	127
Владислав Климовець, Інна Мартинчук ПОЗИЦІЯ США ЩОДО РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ В 2014-2022 РОКІВ.....	133
Оксана Кундеус СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ УКРАЇНИ.....	141

Іван Колінько
ЗДІЙСНЕННЯ ПРОЦЕСУ ФУНКЦІОНУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ДОГОВОРУ
ПРО КОЛЕКТИВНУ БЕЗПЕКУ (ОДКБ) У ХРОНОЛОГІЧНОМУ ПОРЯДКУ149

Олег Санжаревський
ПОРІВНЯННЯ ПРОПАГАНДИСТСЬКИХ НАРАТИВІВ ТЕРОРИСТИЧНИХ
ОРГАНІЗАЦІЙ ІДІЛ ТА ТАЛІБАґУ: ІДЕОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ156

РОЗДІЛ ІІІ

ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВО, ІСТОРІОГРАФІЯ ТА КУЛЬТОРОЛОГІЯ

Андрій Слесаренко
ІВАН ФРАНКО ПРО ОДИНАДЦЯТИЙ КОНГРЕС СХОДОЗНАВЦІВ 1897 РОКУ165

Роман Михальчук, Оксана Пальчевська
ДОКУМЕНТИ З ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ ЄВРЕЇВ МІЗОЧА: ФОРМИ
ДОКУМЕНТАЦІЇ ТА ЗБЕРІГАННЯ НА ПРИКЛАДІ МІЗОЦЬКОЇ
БІБЛІОТЕКИ168

Володимир Харчук
ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ В СУЧАСНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ172

Володимир Грицишин, Марія Грицишина
РОЛЬ ПОСТНЕОПАТРИСТИКИ В МІЖКОНФЕСІЙНИХ ВІДНОСИНАХ
СЬОГОДЕННЯ177

Віталій Ігнат'єв
ІСИХАЗМ ТА САКРАЛІЗАЦІЯ В ІСТОРІЇ КУЛЬТУРИ ТА ДЕРЖАВИ.....180

Юрій Ліннік
ГЕНДЕРНІ АСПЕКТИ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ УЧНІВ186

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ.....194

ЗМІСТ.....196

ISSN 2519-1942

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії

ВИПУСК 35

Відповідальність за достовірність і точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, власних імен та інших відомостей несуть автори опублікованих матеріалів та їх наукові керівники. Думки авторів статей з позицією редколегії можуть не співпадати.

Відповідальний за підготовку збірника до видання – **Валерій Шеретюк**

Комп'ютерна верстка – **Лариса Федорук**

Обкладинка – **Григорій Волохов**

Підписано до друку 30.11.2023 р. Папір офсетний.

Гарнітура «Times New Roman».

Наклад 300. Зам. № 254/1. Ум. друк. арк. 11,19.

ISSN 2519-1942

Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії: Рівненський державний гуманітарний університет. Збірник наукових праць. Випуск 35. Рівне, 2023. 199 с.

УДК 94(477) + 94(100)

А 43

ББК 63.3 (4Укр)

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2023